

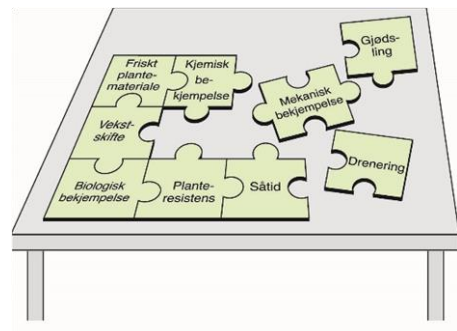
Nye krav i forbindelse med nytt plantevernmiddelregelverk

Ny forskrift om plantevernmidler trådte i kraft. 1. juni 2015. Forskriften har endringer som berører alle brukerne og forhandlerne av plantevernmidler i Norge. Læreboka i nettbasert autorisasjonskurs er oppdatert i henhold til det gjeldende regelverk. Grunnboka for autorisasjonskurset i papirformat er ikke oppdatert. Det er imidlertid viktig at kursdeltagerne på tradisjonelle kurs også får kjennskap til de endrede regelverkskravene. Nedenfor finner dere informasjon om de viktigste endringene. Se også Mattilsynets internettsider om plantevernmidler:

http://www.mattilsynet.no/planter_og_dyrking/plantevernmidler/

Integrert plantevern og krav til journalføring

Bruk av plantevernmidler skal baseres på integrert plantevern. Integrert plantevern er en helhetlig strategi som tar i bruk alle metoder som er hensiktsmessig å forene for å bekjempe skadegjørere i en kultur. Strategien bygger på planlegging av tiltak før vekstsesongen, men også på fleksibel og behovsrettet gjennomføring av tiltakene etter hvert som plantene vokser. Her er kjemisk plantevern bare ett av mange tiltak for å redusere bestanden av en skadegjører, enten det dreier seg om skadedyr, sjukdom eller ugras. Denne oppfølgingen og overvåkingen av plantekulturen kan gjøre det aktuelt å ta andre valg enn det som står i den på forhånd oppsatte sprøyteplanen.

Det finnes mange definisjoner på integrert plantevern. Norge følger EUs definisjon der det er formulert 8 grunnprinsipper.

- 1) Forebygging og/eller utrydding av skadegjørere bør foregå eller støttes ved hjelp av alternative metoder, fortrinnsvis de følgende:
 - vekstskifte
 - anvendelse av hensiktsmessige dyrkingsmetoder (f.eks. falsk såbedsteknikk, såtidspunkt- og tetthet, underkultur, redusert jordbearbeiding, beskjæring og direkte såing)
 - bruk av resistente/tolerante sorter og standardfrø/sertifisert frø- og plantemateriale, når dette er relevant
 - bruk av balansert gjødsling, kalking og vannings-/dreneringsmetoder
 - forebygging av spredning av skadegjørere ved hjelp av hygienetiltak (f.eks. ved jevnlig rensing av maskiner og utstyr)
 - beskyttelse og styrking av viktige nytteorganismer, f.eks. gjennom hensiktsmessige plantebeskyttelsestiltak eller ved bruk av økologiske infrastrukturer (tilretteleggelse av leveområder for økt biodiversitet og for bevegelse for nyttedyr o.l. mellom ulike leveområder, for eksempel gjennom etablering av vegetasjonsstriper) i og utenfor produktionssteder.
- 2) Skadegjørere skal overvåkes med passende metoder og verktøy når slike er tilgjengelige. Slike verktøy bør blant annet omfatte observasjoner i kulturen, vitenskapelige varslings-, prognose- og tidlig diagnostiseringsordninger når dette lar seg gjøre, samt rådgivning av profesjonelt kvalifiserte rådgivere.
- 3) Yrkesbrukere skal ut fra resultatene av overvåkingen bestemme om og når plantebeskyttelsestiltak skal anvendes. Solide og vitenskapelig pålitelige skadeterskler er vesentlige elementer i beslutningen. Hvis det er mulig skal det før eventuell behandling tas hensyn til grenseverdier som er fastlagt for skadegjøreren regionalt, for spesifikke områder, for kulturen eller for særskilte klimatiske forhold.

- 4) Bæredyktige biologiske, fysiske og andre ikke-kjemiske metoder skal foretrekkes fremfor kjemiske metoder, hvis de er tilstrekkelig effektive til skadegjørerbekjempelse.
- 5) De plantevernmidler som blir brukt skal være så målspesifikke som mulig og ha færrest mulig bivirkninger for menneskers helse, ikke-målorganismer og miljøet.
- 6) Yrkesbrukere bør begrense bruken av plantevernmidler og andre tiltak til det nødvendige, for eksempel ved reduserte doser, redusert antall behandlinger eller begrenset spredning, for å sikre akseptabel risiko i vegetasjonen og for å unngå økt risiko for resistensutvikling hos skadegjørere.
- 7) Hvis risikoen for resistens mot et plantebeskyttelsestiltak er kjent og mengden av skadegjørere krever gjentatt spredning av plantevernmidler på kulturene, bør tilgjengelige antiresistensstrategier anvendes for å bevare produktenes effektivitet. Dette kan omfatte bruk av ulike plantevernmidler med forskjellig virkemåte.
- 8) Yrkesbrukere bør, med utgangspunkt i sprøytejournal og overvåking av skadegjørere, kontrollere at de plantebeskyttelsestiltak som er brukt har virket.

Brukere av yrkespreparater skal sette seg inn i og anvende de generelle prinsippene for integrert plantevern. Når det benyttes yrkespreparater skal det føres journal hvor det fremgår hvilke vurderinger som er gjort. Videre skal det noteres hvilke prinsipper som er anvendt og en begrunnelse for valgene som er tatt. Journalføringen kan skje på pc/nettbrett, i noteringsbok eller tilsvarende.

Eksempelvis kan mekanisk bekjempelse være et alternativ til bruk av plantevernmidler. Hvis valget likevel blir plantevernmidler skal dyrkeren beskrive hvilke metoder som ble vurdert (f.eks. ugrasharving) og hvorfor det ikke var mulig å benytte. Journalen bør også inneholde informasjon om den overvåkingen som er gjort av planteskadegjøreren før området ble behandlet, begrunnelse for valg av preparat/doser, antiresistensstrategier og eventuelle forbyggende tiltak som er gjort (f.eks. jordarbeiding, radrensing, bruk av nett eller andre fysiske hindringer, feller eller sortsvalg). Dette for å kunne dokumentere at prinsippene for integrert plantevern er benyttet.

Strengere vern av miljø og krav til journalføring

Som bruker av plantevernmidler har du plikt til å gjøre tiltak for å hindre forurensning av vannforekomster i nærheten av der du sprøyter. Det er også krav om at det skal føres og oppbevares journaler over tiltak som er gjennomført. Eksempler på slike tiltak kan være:

- Å velge plantevernmidler som ikke er klassifisert som farlige for vannmiljøer.
- Å bruke utstyr som gjør at plantevernmidlet havner der det skal virke, f.eks. ved hjelp av utstyr som gir mindre avdrift, å bruke håndholdt utstyr på deler av arealet eller å stenge deler av sprøyta slik at ikke omkringliggende arealer behandles.
- Å ha buffersoner som er større en tre meter til vannforekomster, f.eks. til drikkevannsbrønner som er i bruk. Vær også oppmerksom på drikkevannsbrønnens inntaksområde, ikke bare selve brønnen.
- Å begrense bruken av plantevernmidler i områder der de lett kan forsvinne ned i jorda (dreneres gjennom porøst dekke) eller renne av (f.eks. langs veier, jernbaner) mot vannforekomster eller kloakksystem.

For å redusere risikoen for forurensning av vannforekomster er det forbudt å sprøyte plantevernmidler fra bakken nærmere vannet enn 3 meter fra overflatevann. Dette er en generell regel som gjelder alle plantevernmidler. For plantevernmidler som i tillegg er spesielt giftige for livet i vann, er sikkerhetssonen til vann spesifisert på etiketten. Denne sikkerhetssonen skal alltid overholdes. Minsteavstand til ferdig rensset drikkevann i drikkevannsbasseng er 50 meter. Videre er det forbudt å bruke spredeutstyrets pumpe til å fylle vann direkte fra vassdrag. Selv med tilbakeslagsventil er det en risiko for tilbakeslag dersom man fyller vann på den måten.

Det er utarbeidet en [veileder om tiltak som gir avdriftsreduksjon ved bruk av plantevernmidler](#). Denne legger til rette for bruk av plantevernmidler nærmere vann enn det som har vært tillatt tidligere, forutsatt at det brukes spredeutstyr (for eksempel avdriftsreducerende dyser) og teknikker som reduserer avdriften. Avdriftsreducerende dyser må kunne fremlegges ved inspeksjon fra Mattilsynet.

Enkelte plantevernmidler har krav om vegeterte buffersone mot overflatevann. [Veilederen om vegeterte buffersoner mot plantevernmidler i overflatevann](#) gir blant annet informasjon om hvordan en vegetert buffersone bør se ut og vedlikeholdes. Begge veilederne finnes på Mattilsynets nettsider.

Krav til avfallsbehandling

Når det er brukt spesialpreparat for veksthus, skal vegetativt avfall, jordblandinger, vekstmedium og lignende som fjernes fra veksthuset og lagres i minst ett år. Lagringen skal skje på tett underlag og skjermet fra nedbør på en slik måte at det ikke gir avrenning til omgivelsene. Det vil fremgå av etiketten til de aktuelle preparatene at de kun er tillatt å bruke i veksthus som har avfallshåndtering som ikke gir avrenning til vann.

Godkjenningen av veksthuspreparat er tidligere gjort med den forutsetningen at veksthus er «lukka system». Flere undersøkelser, både norske og europeiske, har imidlertid vist at dette ikke er tilfelle og at veksthus er en kilde til rester av plantevernmidler i miljøet. Utslippene til miljøet kan blant annet skje fra påfyllingsplasser, vaskeplasser, direkte til grunnen via gulvet i veksthusene, ved nedvasking av husene, fra vannhåndteringssystemet, fra lufteluker eller avfallshåndtering. Dersom det aktuelle avfallet blir levert til en avfallsmottaker, som for eksempel et komposteringsanlegg, har avfallseier en opplysningsplikt om hvilket avfall en leverer, og mottager må gjøres kjent med reglene som gjelder for slikt avfall. Ved import av planter som er behandlet med plantevernmidler i utlandet, anbefales det at avfall fra disse håndteres på samme måte som det som er behandlet i Norge, selv om det ikke er krav om dette i forskriften.

Spredning av plantevernmidler – krav til merking og hvor plantevernmidler benyttes

Spredning av plantevernmidler med farebetegnelsen «Giftig» eller «Meget giftig», plantevernmidler merket som «Akutt giftig», og plantevernmidler merket med «Kronisk helsefare» sammen med varselordet «Fare», er forbudt på beplantninger som grenser mot offentlige veier eller private hager og i parker eller andre offentlig tilgjengelige områder. Forbudet gjelder ikke utmark.

På barns lekearealer er all bruk av plantevernmidler forbudt. Plantevernmidler som er beregnet for yrkesmessig bruk er ikke tillatt brukt i private hager selv om man har autorisasjon for bruk av plantevernmidler.

Den som utfører spredning av plantevernmidler på arealer som er åpne for allmenn ferdsel, har plikt til å informere offentligheten om dette, og skal sørge for følgende:

- Areal som er behandlet med plantevernmidler skal merkes med plakater i samsvar med Mattilsynets mal. Det samme gjelder veier eller stier som fører inn i arealet. Plakatene skal stå i

minimum syv dager fra sprøytetidspunktet, og fjernes senest tre uker etter avsluttet spredning, med mindre det angis en annen frist på plantevernmiddellets etikett.

- De som har spesielle interesser i eller inntil sprøytetfeltet, slik som birøktere, reineiere eller beiteberettigede, skal underrettes om spredningen god tid før sprøytingen utføres.
- Ved spredning av plantevernmidler langs offentlig vei skal sprøytetekjøretøyet merkes med «Sprøytearbeid pågår».
- Ved spredning av plantevernmidler på landbruksareal inkludert veksthus, skal arbeidstakere som bruker eller har tilgang til sprøytet areal informeres om håndteringsfrist, det vil si den tid det er påkrevd med bruk av verneutstyr for å gå inn på behandlet areal eller håndtere behandlede planter/plantedeler.

Funksjonstesting av spredeutstyr

Yrkesmessig bruk av plantevernmidler skal skje med spredeutstyr som er funksjonstestet. Funksjonstest av åkersprøyter, tåkesprøyter og jordbærbommer og spedeutstyr med total bomlengde over tre meter skal testes minst hvert tredje år. Øvrig utstyr som veksthusprøyter, sprøytekanoner osv. skal testes minst hvert femte år. Ryggbåret og håndholdt spredeutstyr er unntatt kravet til vanlig funksjonstest, men skal egentestes. Skjema for egentesting finnes på [Mattilsynets nettsider](#).

Oppbevaring av plantevernmidler og krav til sprøytejournal

Oppbevaring av plantevernmidler skal som tidligere skje på en sikker måte slik som angitt i grunnboka for håndtering og bruk av plantevernmidler. Nytt er imidlertid kravet om at åpne pakninger skal oppbevares i lukket og tett beholder. Dette gjelder både yrkespreparater og hobbypreparater.

I det nye regelverket er det satt krav til at yrkesbrukere av plantevernmidler skal oppbevare sprøytejournalen i minst tre år.

Godkjenning av plantevernmidler

Godkjenningen av plantevernmidler vil etter det nye regelverket skje i tre steg.

1. Godkjenning av aktive stoffer. Aktive stoffer godkjennes på fellesnivå i EU. Det vil si at det er ett land som har hovedansvar for den forberedende vurderingen av hvert aktivt stoff, men både European Food Safety Authority (EFSA) og de andre landene er involvert i vurderingene. Et aktivt stoff blir godkjent så lenge det finnes minst ett trygt bruksområde i EU. Det betyr imidlertid ikke at det finnes bruksområder som vil bli godkjent i Norge for alle disse stoffene, dette vil vurderes når preparatene som inneholder det aktive stoffet søkes godkjent i Norge (se punkt 2). De aktive stoffene som er godkjent i EU føres opp på en liste og er tilgjengelige blant annet via «EU pesticides database».
2. Vurdering av et preparat. For å effektivisere vurderingen av preparater har man blitt enige om at preparater til bruk på friland skal vurderes på sonenivå i EU. EU er delt inn i tre soner (den nordre, midtre og søndre sonen) basert på en antakelse om at de tre sonene vil ha sammenlignbare agronomiske, geografiske og klimatiske forhold. Norge tilhører den nordre sonen sammen med Sverige, Danmark, Finland, Island, Litauen, Latvia og Estland. Ett land i sonen vil gjøre preparatvurderingen på vegne av de andre landene i sonen. Denne vurdering vil deretter legges til

grunn når det skal fattes et nasjonalt vedtak om godkjenning av preparatet. Preparater til bruk i veksthus vil vurderes på fellesnivå i EU, det vil si at et land vil gjøre en vurdering på vegne av alle medlemslandene uavhengig av sone. For å kunne søke om godkjenning av et preparat i Norge, må det aktive stoffet også være godkjent.

3. Nasjonal vurdering. Hvis det fremgår av søknaden at produktet ønskes markedsført i Norge vil det skje en nasjonal vurdering. For preparater som skal brukes på friland vil vurderingen fra den nordre sonen legges til grunn. I tillegg vil det bli vurdert om det er spesielle norske forhold som gir grunn til en annen konklusjon for preparatet. I praksis betyr dette at det fortsatt ikke vil være tillatt å kjøpe plantevernmidler i for eksempel i Sverige, siden betingelsene for godkjenningen ikke nødvendigvis er lik. På Mattilsynets nettsider finnes en liste over hvilke preparater som er godkjent i Norge.

Avviklingsregler for plantevernmidler

Den nye plantevernmiddelforskriften har nye krav til hvor lenge et plantevernmiddel kan selges etter at det ikke lenger er godkjent. Dersom bruksgodkjenningen for et preparat opphører kan plantevernmiddelet:

- omsettes i 6 måneder dersom ikke avviklingsvedtaket sier kortere frist
- lagres og brukes i 18 måneder fra ophørsdato

Når godkjenningsperioden for et plantevernmiddel har utløpt, har importører plikt til å ta plantevernmidler i uåpnet emballasje i retur fra forhandler eller grossist.

Faremerking og forsiktighetsregler

Plantevernmidler merket med farepiktogrammene for giftmerke (dødninghode) eller varselordet FARE, sammen med farepiktogrammet for kronisk helsefare, er ikke tillatt på arealer som er åpne for allmenn ferdsel. Les mer om dette i Veileder til regelverk om plantevernmidler på [Mattilsynets nettsider](#).

FARE
Førlig ved sveiging.
Giftig ved innånding.
Mistenkes for å kunne forårsake kreft.
Kan utløse en allergisk hudreaksjon.
Meget giftig, med langtidsvirkning, for liv i vann.
Må ikke brukes nærmere vannførende grøfter, bekker, dammer eller større vannforekomster enn 30 meter i frukt, 10 meter i bærbusker og 5 meter i resterende kulturer.
Kan forårsake grunnvannforurensing.
Giftig for bier og andre insekter.
Giftig for fugl.
Unngå innånding av aerosoler.
VED INNÅNDING: Flytt personen til frisk vedkommende har en stilling som letter
VED SVELGING: Kontakt GIFTINFORM, ved ubehag.
Skyl munnen.
VED HUDKONTAKT: Vask med mye var
Tilsløtte arbeidsklær må ikke fjernes fra.
Oppbevares innelåst.
Oppbevares utligjengelig for barn.
Bruk egnet verneutstyr (se forsiktighets
Uskadeliggjør tomemballasjen (se avfall

Etikett med varselordet FARE.

ADVARSEL
Gir alvorlig øyeirritasjon.
Mistenkes for å kunne gi fosterskader.
Inneholder protikonazol. Kan gi en allergisk reaksjon.
Giftig, med langtidsvirkning, for liv i vann.
Giftig for fugl.
Unngå innånding av aerosoler.
VED HUDKONTAKT: Vask med mye vann.
VED KONTAKT MED ØYENENE: Skyl forsiktig med vann i flere minutter. Fjern eventuelle kontaktlinser dersom dette enkelt lar seg gjøre. Fortsett skyllingen. Ved vedvarende øyeirritasjon: Søk legehjelp.
Oppbevares innelåst.
Oppbevares utligjengelig for barn.
Bruk egnet verneutstyr (se forsiktighetsregler).
Uskadeliggjør tomemballasjen (se avfallshåndtering).

Etikett med varselordet ADVARSEL.

De nye farepiktogrammene:

Helsefare

Farepiktogram med symbolet utropstegn vil brukes for å merke preparater som kan irritere øynene eller huden eller som er allergifremkallende ved hudkontakt. Det vil også brukes for stoffer av laveste farekategori for egenskaper som akutt giftighet og fare for skade på organer i kroppen etter en enkelt eksponering. Farepiktogram med utropstegn erstatter Andreas-korset som ble benyttet tidligere.

Kronisk helsefare

Det innføres et nytt farepiktogram for kronisk helsefare: Dette vil brukes på preparater som kan gi kreft, skade arvestoffet, virke på evnen til å få barn, gi fosterskader, kunne gi lungeskader ved svelging, er allergifremkallende ved innånding eller kan skade organer ved gjentatt eksponering eller ved en enkelt eksponering ved lav dose.

Etsende

Plantevernmidler som forårsaker etsende skader på hud og øyne eller alvorlig øyeskade. Tidligere ble andreakors brukt for å merke for fare for alvorlig øyeskade, men nå skal det brukes det samme farepiktogrammet som for etsende.

Miljøfare

Plantevernmidler som er giftige for vannmiljøet, skal oppbevares og håndteres slik at de ved bruk eller som avfall, ikke skader miljøet.

Gasser under trykk

Det innføres et nytt farepiktogram for gasser under trykk. Slike flasker kan eksplodere ved brann.

Akutt giftige

Plantevernmidler som er sterkt akutt giftige og kan gi livstruende skader ved svelging, hudkontakt og/eller innånding.

Eksplisjonsfarlig

Plantevernmidler som er eksplosjonsfarlig dersom det utsettes for slag, friksjon, gnister eller varme.

Brannfarlig

Plantevernmidler som er brannfarlige og kan brenne voldsomt ved antenning eller varmetilførsel.

Oksiderende

Plantevernmidler som kan forårsake brann eller bidra til forbrenning av andre materialer.

